

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ГУМАНІТАРНОЮ СФЕРОЮ В УКРАЇНІ

Лупандіна Г.М., *Email: Glupandina7@gmail.com*
Таврійський державний агротехнологічний університет

Сьогодні Україна переживає процес становлення системи державного управління, яка відображається переходом від радянської моделі чіткого планування та адміністрування до ліберального управління, яке ґрунтується на основі ринкових механізмів. Саме цей злам і відхід від відпрацьованої десятиліттями моделі погіршує кризову ситуацію не тільки в соціальній та економічній сфері, а також і в інших сферах суспільного життя. На сьогодні дуже повільно реформується важлива складова системи управління задеклароване як пріоритет державної політики запозичене із практики західних держав. У такому сенсі переосмислення потребують базові підходи до системи державного регулювання загалом, природу управлінських процесів.

Державне управління – підвид соціального управління, яке визначає наявність об'єкта й суб'єкта управління та якісно сформованого взаємозв'язку між ними. На думку дослідників, головною рисою державного управління, є наявність певних владних компетенцій і повноважень суб'єкта управління, вони надають можливість для досягнення цілей управління висловлювати свою думку у вигляді обов'язкових управлінських рішень та керівних розпоряджень [1]. Водночас «чим більш розвиненим стає суспільство, тим більш складними стають проблеми» [2]. З цього можна зробити висновки, що механізми державного управління вимагають постійної модернізації. Вдосконалення повинні спрямовуватися на продукування якісно нових форм управління та забезпечувати розв'язання ряду розбіжностей, що з'являються через постійне підвищення вимог до системи управління та спиняються через гальмування реальних можливостей, зокрема через бракресурсного забезпечення кваліфікованих кадрів цього управління.

На сучасному етапі державне регулювання в Україні характеризується категорією проблем проміжного періоду, а також значною непропорційністю в розумінні державних пріоритетів. За період Незалежності України нагальна роль відводилася проблемам соціального та економічного характеру. Ця модель державного управління, була характерна саме системі радянського часу. Проте питання освіти й науки, культури та духовності, забезпечення інформаційних потреб громадян відводилися на другий план та, відповідно, фінансувалися за залишковим принципом. Ці тенденції призвели до значного дисбалансу та навіть, певної гуманітарної кризи.

У більшості країн світу до гуманітарної сфери зараховують такі три фундаментальні галузі, що визначають темпи та якість цивілізаційного процесу і розвиток суспільства, як освіта, наука, культура. У нашій державі гуманітарну сферу бачать дещо ширше. Зокрема, О. С. Дніпров, крім уже перелічених, до сфери діяльності державних органів, що забезпечують управління в гуманітарній сфері, додає також спортивно-фізичну культуру, туристичну діяльність та курортну, обіг лікарських засобів та охорону здоров'я, питання молоді, сім'ї, дитинства, кредитування молодіжного житлового будівництва тощо [5].

Гуманітарна сфера, особливо культура, у більшості європейських держав належить до компетенції місцевої влади. Крім того, у розвинутих демократичних державах все помітнішим стає вплив громадянського суспільства та засобів масової інформації на вироблення державної політики та прийняття ключових державних рішень. Так, демонструючи відповідні впливи у США, дослідник У. Струобл доводить, що «CNN втягнула нас в операцію в Сомалі і вона ж заставила США вивести свої війська з цієї країни» [5].

Безумовно, наша держава намагається врахувати передовий досвід державного управління в гуманітарній сфері, у зв'язку з цим відбувається певна кореляція пріоритетів гуманітарної політики України. Спробою виправити ситуацію та «повернутися обличчям» до

гуманітарної сфери на найвищому державному рівні стало створення указом глави держави від 2 квітня 2010 року Громадської гуманітарної ради [4].

Першочерговим завданнями державного управління гуманітарною сферою на сьогоднішньому етапі науковці називають: відмову органів державної влади всіх рівнів від застарілого погляду на гуманітарну галузь як на щось непотрібне та другорядне; укріплення позиції державних органів влади всіх рівнів у вирішенні питань гуманітарних галузей; формування сучасного понятійного апарату, законодавчої та теоретичної бази гуманітарної сфери й покладення їх в основу державного управління цією сферою; забезпечення зворотного зв'язку «державний орган – суспільство – державний орган» при здійсненні державними службовцями – представниками держави гуманітарної політики на всіх рівнях управління; розробку концепції професійної підготовки відповідних управлінських кадрів до проведення гуманітарної політики та ін. [5]. Безумовно, без участі науковців ці завдання так і залишаться нездійсненими.

Доцільним є і вироблення чіткої державної стратегії розвитку, підкріпленої державницькою ідеологією, яка сприятиме консолідації усіх мешканців України, незалежно від національної приналежності, віросповідання чи політичних уподобань. Адже «відсутність офіційної державницької ідеології (як ідеології держави) спонукає не до консолідації суспільства, а до його розшарування за релігійними, мовними, культурними та національними ознаками. Розбіжність думок державної влади за наведеними категоріями неминує спонукати до взаємної опозиційності, протидії або навіть протистояння виокремлених (від сепарованих) національних і культурних сегментів...» [5].

Фахівці також переконані, що «Україна повинна більш швидко йти шляхом розбудови суспільства, в якому гуманістичні ідеали мають посідати домінуюче місце в системі людських орієнтирів, а принципи гуманізму, людяності, поваги до особистості та її гідності стануть безумовними імперативами, нормами як офіційної політики, так і повсякденного життя» [3].

Таким чином, на сьогодні серед науковців немає усталеної думки щодо того, що слід розуміти під гуманітарною сферою. Так само немає єдиного визначення поняття «державне управління гуманітарною сферою». Водночас більшість фахівців погоджується, що державне управління головним чином проявляється в регулюванні державою суспільних відносин через виконавчу розпорядчу діяльність органів державної влади. При цьому держава може делегувати певні повноваження щодо здійснення державного управління відповідно до чинного законодавства органам місцевого самоврядування та неурядовим організаціям, які в даному випадку також виступатимуть виразниками державної політики.

Список використаних джерел

1. Коваленко В. Основи державного управління. В. Коваленко. Харків: ТД «Золота миля», 2009. 320 с.
2. Кіндзерський С. А. Державне управління в гуманітарній сфері регіону України: стан та тенденції розвитку: дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. С. А. Кіндзерський. Київ, 2006. 205 с.
3. Лісовий В. С. Культура – ідеологія – політика. В. С. Лісовий. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 1997. 352 с.
4. Дніпров О. С. Поняття та сутність державного управління в гуманітарній сфері в Україні // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2011. №4(7). С. 185-189.
5. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (проект). Київ, 2011. 56 с.

Науковий керівник: Вороніна Ю.Є., к.н. здерж.упр., ст. викладач